

Ošetrovateľská péče v oftalmologii

2021/2022

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Anamnéza zaměřením na identifikaci projevů souvisejících se základním onemocněním

- zjistit u pacienta typ poruchy vidění
  - ❖ dalekozrakost
  - ❖ krátkozrakost
  - ❖ centrální nebo periferní porucha
  - ❖ dvojité vidění
  - ❖ barevné změny
  - ❖ citlivost na světlo
  - ❖ ztrácení zraku

- posoudit bolest
  - ❖ pálení
  - ❖ řezání
  - ❖ svědění
  - ❖ vlhkost nebo suchost v oku
  - ❖ cizí těleso v oku – projevuje se nauzeou, zvracením
  - ❖ úraz oka

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

- **Psychologická anamnéza**

související poškozením oka, soustředujeme se na onemocnění i příznaky, které mohou mít souvislost s očním postižením.

- **Rodinná anamnéza**

- ❖ výskyt dědičných onemocnění
- ❖ glaukom
- ❖ katarakta
- ❖ strabismus
- ❖ vrozené malformace
- ❖ a jiných onemocnění, které ovlivňují současné onemocnění oka (**diabetes mellitus - retinopatie**, špatné hojení ran, **hypertenze**, **krvácení**, **sklerotické změny na očním pozadí**, **trombózy**, **pooperační krvácení**, **alergické reakce**, **výskyt alkoholismu**, **poškození zrakového nervu**, záněty, nádorové onemocnění, porucha imunity, onemocnění CNS

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Fyzikální vyšetření

Oči se vyšetřují **aspekci, palpaci**

- **Rohovkový reflex** neboli **korneální reflex**
  - ❖ je samovolné sevření víček při podráždění rohovky mechanickým nebo jiným podnětem
  - ❖ při neurologickém vyšetření se testuje **reflex** - chomáčkem vaty se podráždí rohovka a při správné funkci nervové soustavy dojde k sevření víček obou očí

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Fyzikální vyšetření

Vyšetření spojivky (tunica conjunctiva) všimáme si

- ❖ **prokrvení spojivky** - losovité barvy, ojedinělé drobné cévky, při onemocnění - anémie,
- ❖ **hyperémie** (k **hyperémii spojivky** dochází **při jejím zánětu** (konjunktivitidě) > vlivem zánětu se do krve **uvolňují histaminy, které zapříčiňují rozšíření vlásečnic** > **spojivka** je pak v důsledku toho **zarudlá** > překrvení **spojivky** může být doprovodným jevem alergie, mechanického poškození rohovky, či bakteriální nebo virovou infekcí.
- ❖ při onemocnění – žlutá u ikteru, tmavé pigmentace při Addisonovi chorob
- ❖ povrch spojivky je hladký, lesklý
- ❖ při onemocnění – **folikuly - folikulární konjunktivitida**
- ❖ **chemóza** – nezánětlivý otok u alergiků
- ❖ **snížený lesk** – vysychání
- ❖ **nerovnosti** – jizvy
- ❖ **srůsty** – mezi víčkovou a bulbární spojivkou

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Fyzikální vyšetření

- **Vyšetření oční koule** (bulbus oculi)
  - ❖ tvarem je fyziologicky zakřivená
  - ❖ při onemocnění je vyklenutí části bulbu
  - ❖ Atrofie
  - ❖ velikost je přiměřená
  - ❖ poloha v očnici odpovídá okrajům očnice
  - ❖ při onemocnění posun do očnice – **enophthalmus**, posun vpřed – **exophthalmus**

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Fyzikální vyšetření

- **Vyšetření víčka** (palpebrae)
  - ❖ tvar víčka
  - ❖ vrozený rozštěp víčka
  - ❖ nadbytek kůže a vnitřní kožní řasa
  - ❖ pohyblivost víčka je volná,
  - ❖ při onemocnění – pokles víčka, křečovitě sevření víčka, trvale pootevřená štěrbina víčka
- **Vyšetření očnice** (orbita)
  - ❖ vyšetřujeme aspekci a palpací oka
  - ❖ při onemocnění citlivost, bolestivost
  - ❖ nerovný při fraktuře očnice

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Fyzikální vyšetření

- **Vyšetření očních svalů** (m. bulbi)
  - ❖ pohyblivost bulbu volná všemi směry
  - ❖ pohyb je plynulý a symetrický
  - ❖ při onemocnění omezená pohyblivost, nedotahuje pohyb, asymetrie.
- **Vyšetření bělimy** (sclera)
  - ❖ barva v mládí mléčně bílá
  - ❖ ve stáří žlutobělavá
  - ❖ při onemocnění – **subikterická, ikterická, červenofialová** – při zánětech skléry, šedavá
  - ❖ tvar je hladký povrch pravidelného zakřivení
  - ❖ při onemocnění **vyklenutí, ztenčení, oslabení**
  - ❖ lokální zduřené
  - ❖ palpační citlivost po zánětech, degeneracích v jizvě

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Fyzikální vyšetření

- **Vyšetření rohovky** (cornea)
  - ❖ průhledná
  - ❖ při onemocnění má sníženou průhlednost – **zakalení**
  - ❖ **neprůhledná** - rohovkový vřed, nepřítomnost rohovkového reflexu
  - ❖ má pravidelné zakřivení
  - ❖ při onemocnění je rohovka **oploštěná**
  - ❖ **povrch** je hladký a lesklý
  - ❖ při onemocnění je nerovný, matný
  - ❖ citlivost rohovkového reflexu zkusíme vláknem vaty, reflex je stejný na obou očích
  - ❖ u onemocnění je reflex snížen - poškození trigeminu, popálení, poleptání

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Fyzikální vyšetření

- **Vyšetření zornice** (pupilla)
  - ❖ tvar okrouhlý
  - ❖ při onemocnění **nepravidelný** – po úrazech, zánětech, operacích
  - ❖ barva je černá
  - ❖ při onemocnění **šedá** - zákaly čočky, změny sklivce, žlutohnědá – zákaly jádra čočky
  - ❖ reakce na světlo - anizokorické, mióza, mydriaza
  - ❖ **šíře zornice** je 2-5 mm
  - ❖ při onemocnění je zúžená, rozšířená, neúměrná šíře zornic
  - ❖ pohyblivost je volná
  - ❖ při onemocnění je nepohyblivá - parciální srůst, srůst zornicového okraje s předním pouzdrém čočky
  - ❖ **obsahem je komorová tekutina**, při uzavření zornicového prostoru neodtéká komorová voda - vzniká **glaukom**

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Fyzikální vyšetření

- **Vyšetření duhovky**

- ❖ barva je ovlivněná množstvím pigmentů
- ❖ při onemocnění chybí pigment – **albinismus** – světlé oči
- ❖ heterochromie – rozdílné zbarvení duhovek obou očí

- **Odběr materiálu**

- ❖ hematologické
- ❖ biochemické
- ❖ mikrobiologické
- ❖ histologické vyšetření

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Speciální diagnostika

- **vyšetření zrakové ostrosti do blízka**

- ❖ určuje se vzdálenost mezi nejvzdálenějším bodem ostrého vidění a nejbližším bodem ostrého vidění
- ❖ na vyšetření se používají **Jägerovy tabulky**, které jsou tvořeny **odstavci textu nebo čísel různých velikosti**
- ❖ vidění do blízka závisí na akomodaci oka
- ❖ akomodace se vyjadřuje v dioptriích

- **Vyšetření zrakové ostrosti do dálky**

- ❖ určuje největší vzdálenosti 5 metrů **na Snellových optotypech**
- ❖ vyšetřuje se každé oko zvlášť a nevyšetřované oko je zakryté
- ❖ pokud nemocný nepřečte ani největší písmeno
- ❖ zjišťujeme, na jakou vzdálenost **spočítá roztažené prsty na tmavém podkladu**
- ❖ nevidí-li prsty, hodnotí se **pohyb ruky před okem**
- ❖ nebo **směr, odkud přichází světlo**
- ❖ hodnotí se **rozdíl mezi světlem a tmou**

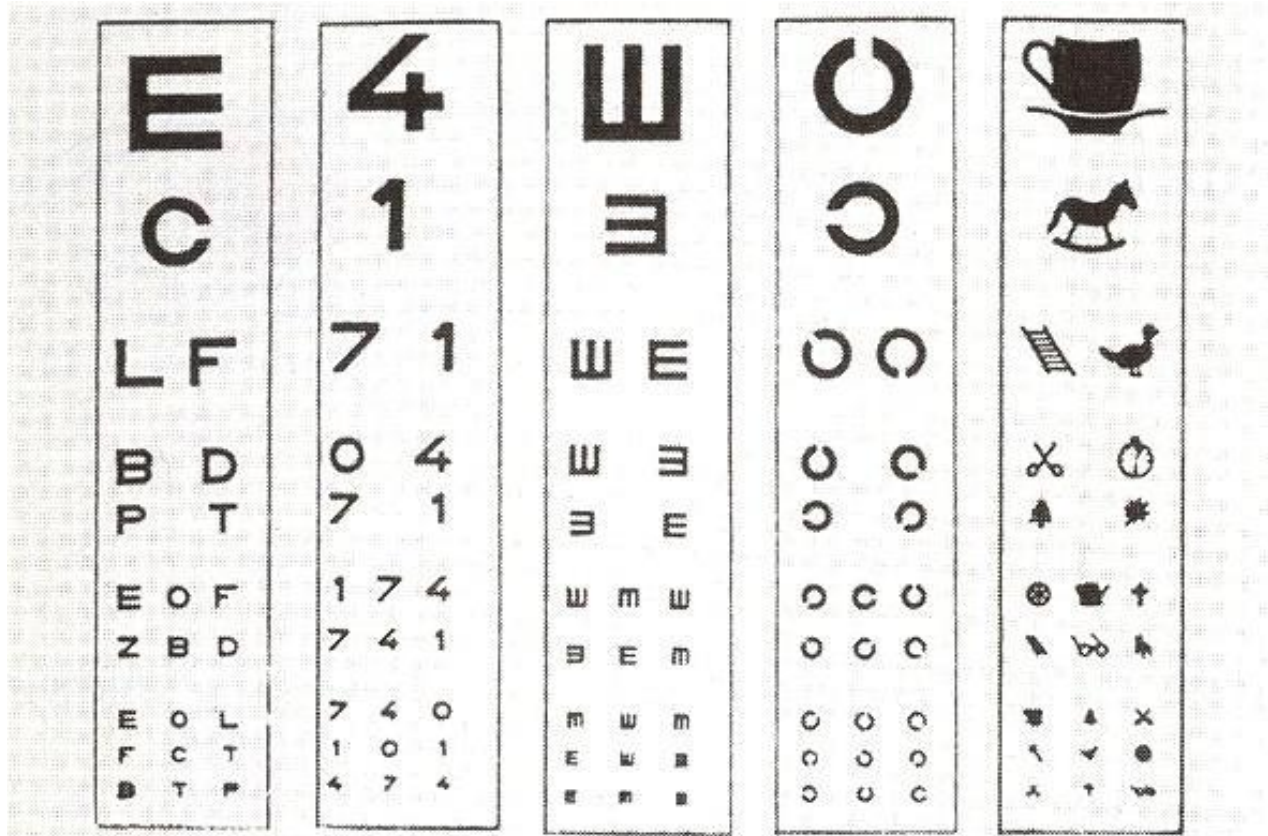
Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Speciální diagnostika

Optotyp je pomůcka, se kterou se setkáte u [očního lékaře](#) nebo [optometristy](#)

- ❖ tabule se symboly, které jsou v jednotlivých řádcích stejně velké, ale řádky se velikostí liší - směrem dolů se zmenšují
- ❖ symboly mohou mít podobu písmen, číslic, obrázků nebo znaků.
- ❖ velikost jednotlivých symbolů je závislá na vzdálenosti optotypu od oka vyšetřovaného

- ✓ vyšetřovaná osoba bez zrakové vady by měla znaky do určité velikosti bez větších problémů rozeznávat
- ✓ jestliže se však na některém řádku optotypu vyšetřovaný zastaví a není schopen dále číst
- ✓ následuje nasazení zkušebních brýlových obrub
- ✓ postupně se přidává skla se silnějšími dioptriemi, dokud bezpečně nepřčtete všechny potřebné řádky
- ✓ střídavým zakrytím očí jsou tímto způsobem postupně určeny [dioptrie](#) na obě oči

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

---

vyšetření periferního vidění

- pomocí perimetrických metod - **perimetr**
- statická metoda – podnět různé intenzity objevující se v zorném poli
- kinetická metoda – pohybující se světelná značka

❖ **Skotom** – ohraničený výpadek v normálním zorném poli

Barevné vidění

- podmíněno vlnovou délkou světla, které tvoří obraz na sítnici
- barevný vjem je charakterizován tónem, sytostí, jasem
- při hladinách **běžného denního vidění – čípky – vidění fotopické**
- při poklesu osvětlení – **tyčinky – vidění skopické**
- přechodný stav mezi fotopickým a skopickým viděním – **mezopické vidění**

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Barevné vidění

- plynulá změna poměru tří základních barev - **normální trichomazie**

- ❖ **Protanomálie** – porucha vidění červené
- ❖ **Deuteranomálie** – porucha vnímání zelené
- ❖ **Tritanomálie** – porucha vnímání modrofialové
- ❖ **Dichromazie** – chybí schopnost vnímat některou ze základních barev
- ❖ **Achromatopsie** – neschopnost vnímat jakoukoliv barvu

- ❖ **Vyšetřování barvocitu** – pseudoizochromotické tabulky

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Barevné vidění

- plynulá změna poměru tří základních barev - **normální trichomazie**
- Zdravé oko je schopné vnímat barvy, vnímá tři barvy - **červenou, zelenou, modrou**

- ❖ **Protanomálie** – porucha vidění červené
- ❖ **Deuteranomálie** – porucha vnímání zelené
- ❖ **Tritanomálie** – porucha vnímání modré
- ❖ **Dichromazie** – chybí schopnost vnímat některou ze základních barev
- ❖ **Achromatopsie** – neschopnost vnímat jakoukoliv barvu

- ❖ Vyšetřování barvocitu – pseudoizochromotické tabulky
- ❖ jde o písmena nebo číslice, které jsou složeny z malých barevných kroužků na pozadí doplňkové barvy
- ❖ barvoslepému to znemožní rozeznat od sebe číslici a pozadí
- ❖ poruchy barvocitu jsou nejčastěji vrozené
- ❖ sekundární poruchy barvocitu jsou získané v důsledku očních i celkových chorob

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Oftalmoskopie

- vyšetření **očního pozadí** – sítnice, cévnatky, místa výstupu očního nervu
- ❖ **přímou oftalmoskopie**
  - vidíme oční pozadí asi 16x zvětšené
  - díváme se jedním okem, pravým na pravé, levým na levé oko pacienta
  - oční pozadí se hodnotí ve všech kvadrantech až do periférie fundu
- ❖ **nepřímá oftalmoskopie**
  - sledujeme oční pozadí oběma očima
  - získává se plastický obraz

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Ultrazvukové vyšetření

- ultrazvuková sonda, se přikládá na rohovku
- změří lomnou sílu rohovky
- délku bulbu
- vypočítá refrakční hodnotu umělé čočky při operaci šedého zákalu
- sondu lze přiložit přes víčko a rozezná cysty, hematomy, odchlípení sítnice, tumor

Počítačová tomografie – zobrazení skeletu a měkkých tkání

Heidelberský retinální tomograf – vyšetření sítnice a papily očního nervu

Bezkontaktní tonometr - vyšetření nitroočního tlaku

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Zornicové reakce a jejich vyšetřování

- šíře zornice určována činností dvou svalů – dilatátor a sfiktner
- izokorické zornice
- anizokorické zornice

Akomodace a její vyšetřování

- schopnost oka měnit zakřivení lomivých částí čočky
- jde o automatický reflex
- **Akomodace** – čočka + závěsný aparát + sklivec (schopnost čočky měnit tvar a síla ciliárního svalu)

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

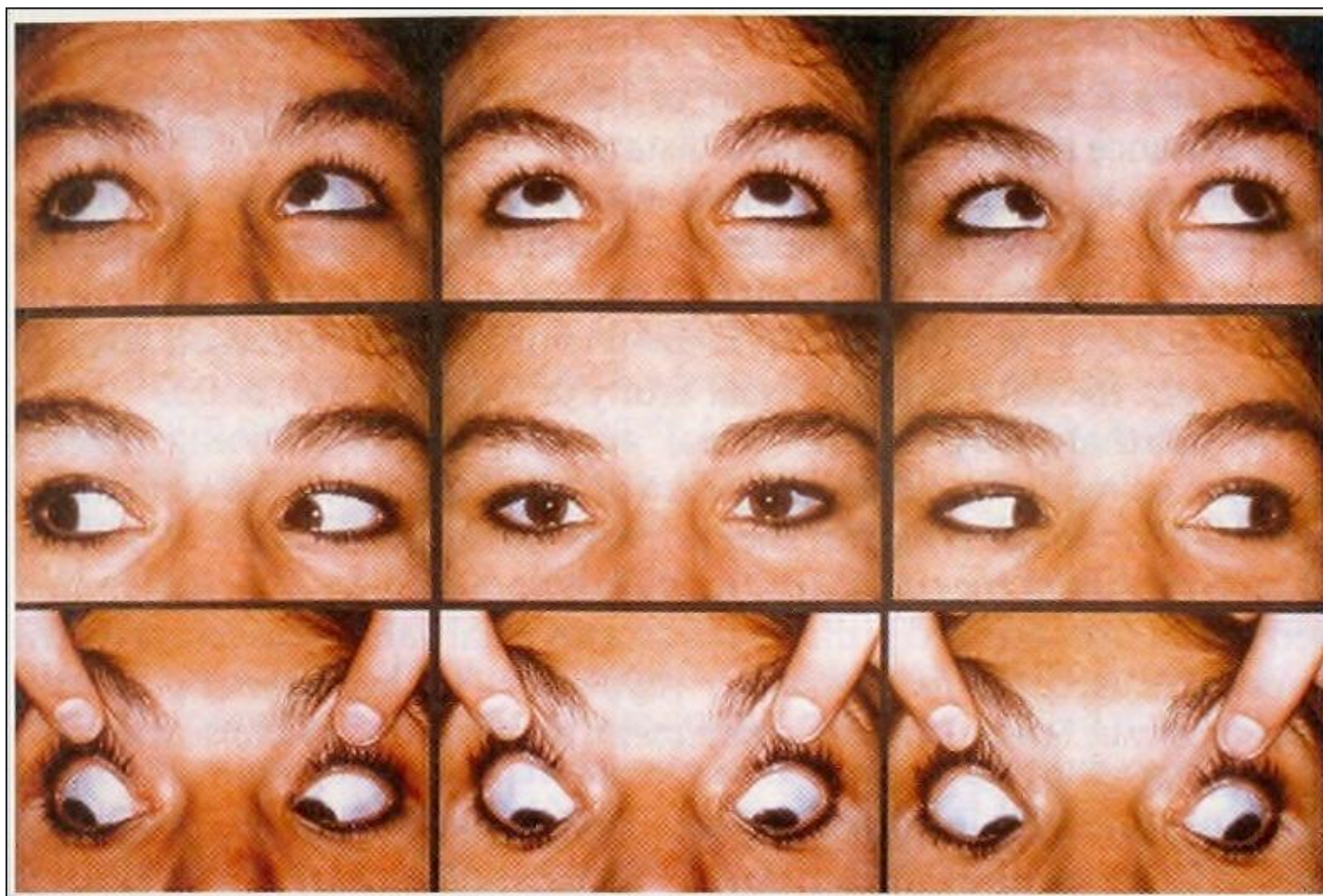
Oční motilita

- pohyblivost oční koule (4 přímé a 2 šikmé)
- inervace svalů - n. III., n. IV., n. VI. – jádra na dně IV. komory

DIPLOPIE dvojité vidění

- Monokulární
  - ❖ jizvy na rohovce, zakalení předního segmentu oka - katarakta
- Binokulární
  - ❖ neurologické, zánětlivé příčiny

Vyšetření pohyblivosti bulbů, diplopie (dvojitého vidění)

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Elektrofyzilogické vyšetřovací metody

Elektroretinografie

- ❖ zaznamenává elektrické potenciály vznikající v sítnici po stimulaci světlem

Evokované zrakové potenciály

- ❖ vyšetřování zrakových odpovědí na strukturované definované podněty
např. zánětech očního nervu, RS?
- ❖ funkčnost zrakové dráhy

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Oftalmologie

- je aplikovaný klinický odbor
- zabývá se prevencí, diagnostikou a léčbou patologických stavů, které postihují oko a přídatné oční útvary
- v rámci ošetrovatelství
  - ❖ je důležité poskytnout základní a specializovanou a následnou zdravotní péči
  - ❖ zabezpečit optimální primární prevenci onemocnění a úrazu oka
  - ❖ poskytovat aktivní a individualizovanou ošetrovatelskou péči metodou ošetrovatelského procesu z hlediska stanovených cílů a kritérii výsledku prostřednictvím nezávislých, závislých a současných ošetrovatelských činností
  - ❖ poskytovat poradenství osobám všech věkových skupin se zaměřením na ochranu zraku
  - ❖ podporovat osoby k aktivní účasti v péči o vlastní zdraví
  - ❖ monitorovat a uspokojovat potřeby související se změnou zdravotního stavu a narušením zdravím a především u osob s poruchami zraku a u nevidomých

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Oftalmopedie

- obor speciální pedagogiky a zabývá se výchovou, rozvojem a vzděláváním osob se zrakovým postižením
- využití poznatků z několika dalších oborů, jimiž jsou **psychologie, pedagogika, oční a dětské lékařství, neurologie a sociologie, ošetrovatelství**
- úkolem začlenit lidi se zrakovým postižením do společnosti a zplnohodnotnit jejich život

Tyfloservis

Ošetřovatelská péče v oftalmologii

Poruchy vidění - kognitivní vývoj

- zrakové vnímání je změněné, a proto je vhodné, co nejdříve začít s kompenzací pomocí dalších smyslů
- pro zkvalitnění života se využívá zbylého vidění a redukci zraku u dětí i dospělých
- dalším mechanismem vnímání je jejich **sluch**
- *nepodložené jsou výroky o lepším sluchu nevidomých*
- jedná se pouze o **lepší využití analyzátoru sluchu**, který jim **pomáhá při orientaci v prostoru** a více než lidé bez poruch zraku **využívají i sluchovou paměť**
- **bezprostřední vnímání prostorů se děje za pomoci hmatu** - poznat věci okolního prostorů
- je požadována dobrá paměť, koncentrace a opakované vybavení si v důsledku časové náročnosti
- **za hmat lze považovat i orientaci v terénu pomocí bílé hole**
- myšlenkové pochody zrakově postižených se v zásadě neliší od vidících lidí
- mohou však být zpomaleny a u nevidomých jsou problémy při srovnávání předmětů a zevšeobecňování
- vzděláváním a výchovou jsou však i tyto obtíže odstranitelné
- nevidomí mají možnost lepšího vyvinutí paměti, která je pro ně nezbytná
- význam řeči jistě není třeba zdůrazňovat
- **těžce zrakově postižení považují jazyk a řeč za jeden z nejlepších kompenzačních mechanismů**

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Poruchy vidění – psychomotorický vývoj

- jestliže jsou postiženy všechny oblasti vývoje jedince s poruchou zraku, pak pohybový vývoj není výjimkou
- u dětí dokonce dochází k opoždění pohybového vývoje, protože nemají vhodnou motivaci, která by je nutila k pohybu
- jsou nejisté v chůzi a mají problémy s koordinací
- od začátku postižení proto nacvičujeme s dětmi i dospělými pohyb a prostorovou orientaci
- **Nedopustit, aby tito lidé ztratili motivaci a sebevědomí pro samostatný pohyb**

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Poruchy vidění – socializace

- začlenění jedince s postižením do společnosti na něj má pozitivní vliv
- interakce s ostatními lidmi utváří jeho osobnost a zlepšuje jeho vnímání okolního světa
- společenským prostředím se stává rodina, škola, vrstevníci a zaměstnání

Zrakově postižení lidé potřebují

- jistotu bezpečí, kterou pro ně je především rodina
- v případě postižení v dětském věku se dalším společenským prostředím může stát škola, eventuálně mateřská škola
- zde se objevují první náznaky, že je dítě odlišné
- na uvážení rodičů zůstává volba mezi zařízením pro zdravé děti a specializovaným zařízením pro děti se zrakovým nebo i jiným postižením
- zrakově postižení nejsou vyčleněni ani z pracovního procesu

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Charakter práce sestry na ambulanci

- provádí se základní ošetření a diagnostika akutních a chronických onemocnění
- ošetření nebo vyšetření pacientů, kteří nepotřebují hospitalizaci
- oční ambulance musí být dostatečně prostorná
- pro vyšetření zrakové ostrosti a s možností zatemnění oken pro speciální vyšetření
- zákrový sálek vybavený vyšetřovacím stolem a speciálním instrumentáři k menšímu lékařskému zákroku

oční ambulance – dispenzarizace pacientů s onemocněním:

- ❖ diabetická retinopatie
- ❖ glaukom
- ❖ záněty
- ❖ refrakční chyby
- ❖ degenerace makuly

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Charakter práce sestry na oddělení

- odborné znalosti a dovednosti v diagnostice, léčbě a ošetřování nemocných s onemocněním zraku
- lůžková část je charakteristická bezbariérovým přístupem, tj. bez prahů, prostorový vstup do sprch a WC, madla na stěnách, nemění zařízení
- uvědomovat si - **nemocní nevidí, nebo málo vidí- předvídat případné pády - včas musí upozornit pacienta na bariery**
- pacienta s poškozením zraku sestra učí poznávat a orientovat se v prostředí
- **schopnost adekvátní komunikace přiměřeně k fyzickému i psychickému stavu pacienta**
- vedle běžných ošetrovatelských činností je specifickou činností aplikace léků do oka, provádění vyšetření zrakové ostrosti, everze očních víček a mnohé další
- přesnost, spolehlivost a pečlivost - nenávratně ohrozit zdraví pacientů

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Terapie konzervativní

Podávání léků do spojivkového vaku

- aplikace léků do očního bulbu nebo za něj – **oftalmika** v tekuté formě a mastí
- před použitím vždy zkontroluje datum expirace
- podle dokumentace si ověří správnost předepsaného léku a množství, jaké má konkrétnímu pacientovi podat
- dodržuje přesnou koncentraci a druh léku
- léky mají většinou pokojovou teplotu, pouze některé se uchovávají v chladničce
- před a po aplikaci provede pečlivou hygienu rukou

- s pacientem jedná klidně a trpělivě, někteří pacienti mají problém s udržením otevřeného oka a často se stane, že při výkonu například mrknou
- po výkonu zaznamená vše do dokumentace
- sleduje pacientův stav a možné projevy - pálení očí, bolest a svědění
- nežádoucí projevy okamžitě nahlásí lékaři.

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Zásady aplikace očních léků

- sestra důkladně informuje pacienta o chystaném výkonu
- vysvětlí, co je důvodem aplikace a jaké léky použije
- příprava pomůcek (mulový čtvereček na ochranu okolí oka)
- zhodnotit stav pacientova oka
- v případě, že je na spojivkovém vaku hnis či jiné nečistoty - nejprve je odstraní důkladným výplachem oka
- provede **instilaci očních kapek nebo aplikuje mast**
- při aplikaci očních léků pacient sedí na křesle nebo leží
- hlava mírně zakloněnou a podívá se směrem vzhůru
- ❖ usnadněn přístup pro aplikaci
- ❖ snižuje se možnost, že pacient mrkne
- ❖ částečně chráněna rohovka.

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Zásady aplikace očních léků

Postup

- ❖ vatový čtvereček pod palec a zlehka oddálí dolní víčko mírným tahem směrem dolů - nikdy oko neotevívá násilím
- ❖ při aplikaci léků aplikují do obou očí, používá vždy nový vatový čtvereček
- ❖ při kapání dbá na to, aby se kapátkem nedotkla očního bulbu ani řas
- ❖ do vnitřního koutku oka kápne z kapátka nebo rovnou z originální lahvičky s kapátkem
- ❖ aplikujeme pouze jednu kapku, druhá se do oka už nevejde a zbytečně přetéká přes okraj víčka a požádá pacienta, aby zavřel oči po podání léku

- ❖ pro lepší rozetření léku je možné ještě pohybovat očním bulbem
- ❖ přebytečný lék, který steče z oka, setře vatovým čtverečkem

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Zásady aplikace očních léků

Při podávání masti nebo gelu do oka sestra postupuje stejně

- ❖ mast aplikuje z dostatečné výšky rovnou z tuby, které většinou mají speciální kónický tvar
- ❖ koncem aplikátoru se nesmíme dotknout oka pacienta
- ❖ vytlačí určité množství léku (aplikujeme asi 1cm masti)
- ❖ směrem od mediálního koutku vloží do spojivkového vaku
- ❖ pacienta vyzveme, aby zlehka zavřel oči a pomalými krouživými pohyby bulbu rozetřeme mast po celé oční kouli
- ❖ po aplikaci je vhodné nechat víčka 2-3 minuty zavřené, aby účinná látka neodtekla se slzami a mohla se dobře vstřebat
- ❖ po aplikaci očních léků by se nikdy neměli oči mnout, protírat
- ❖ okolí očí očistíme od zbylé masti nebo gelu

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

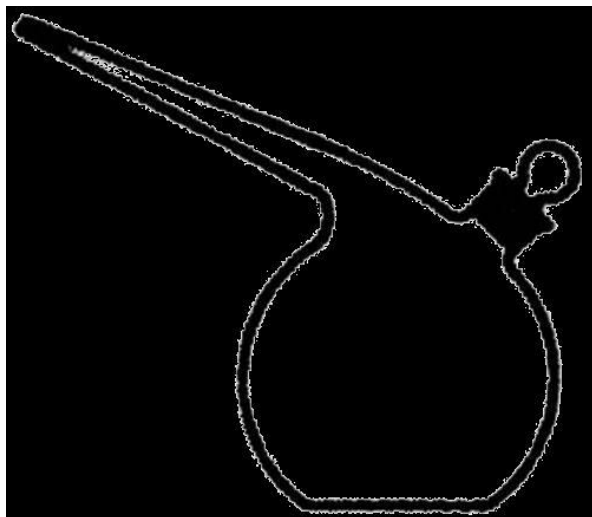
Zásady aplikace očních léků

Výplach oka

- za účelem vyplavení cizího tělíska ze spojivkového vaku či pro odstranění hnisu z povrchu oka před aplikací dalších očních léků
- výplach provádíme nejčastěji speciální nádobkou tzv. undinkou (jednorázová sada)
- požádáme o spolupráci a výkon mu předem vysvětlíme
- připravíme veškeré pomůcky - **undinka a roztok borová voda** (v případě nutnosti lze k výplachu použít běžnou vodu, zvláště u akutních stavů jako je poleptání a popálení), emitní miska, buničitá vata a buničité čtverce
- vsedě - **hlava v mírném záklonu a na straně vyplachovaného oka si přidrží emitní misku s přiloženou buničitou vatou pro ochranu okolí očí**
- **sestra přistupuje k postiženému oku - nedominantní rukou provede dostatečné otevření očních víček (stejně jako u aplikace léků) – nedotknout se undinkou oka ani řas a proudem roztoku vyplachuje oko vždy směrem od vnitřního k zevnímu koutku oka**
- **výplach provádíme dostatečně dlouho, aby byl odstraněn hnis, eventuálně cizí tělíska z oka**
- po výkonu otře okolí očí čistým mulovým nebo buničitým čtvercem
-

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Zásady aplikace očních léků

Ošetrovateľská péče v oftalmológii

Zásady aplikácie očných liečiv

Ošetřovatelská péče v oftalmologii

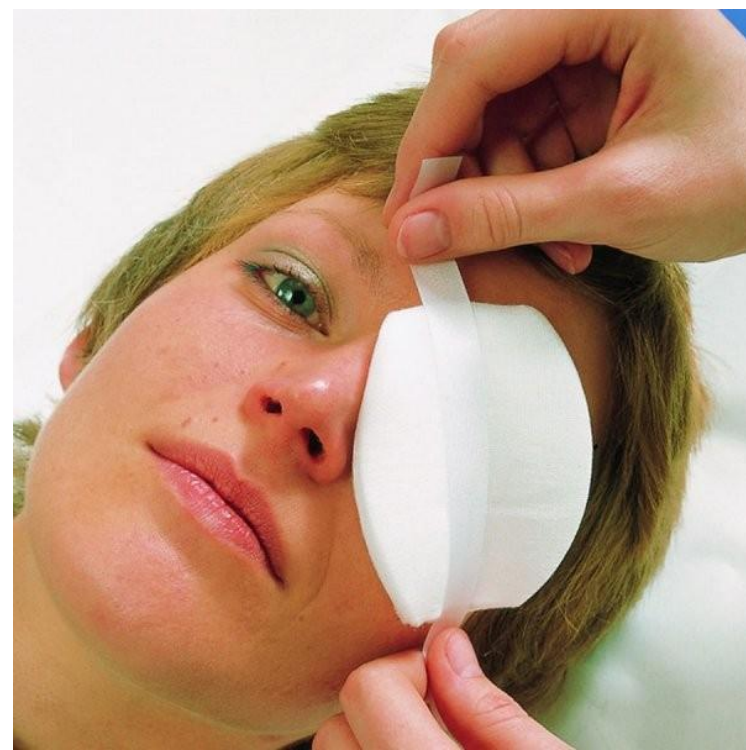

Obvaz oka

- ošetření poraněného oka
- bariéra vniknutí infekce a další ochrana před možným podrážděním
- obvaz musí být funkční a pohodlný pro pacienta (sterilní)
- speciálně vyráběných **očních obvazů Proophta**, což je oční krytí z příjemných netkaných materiálů
- snadno se přizpůsobí tvaru obličeje a lépe chrání oko před vnějšími vlivy
- obsahuje nedráždivé lepidlo, silně fixující, ale po sejmutí nezanechává stopy a odstraní se beze zbytků
- pro děti se vyrábějí z netkané tenké textilie - prodyšné - šetří citlivou dětskou pokožku

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

- **Obvaz oka**

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Edukace na očním oddělení

- při každém obvazu oka důkladně **pacienta edukovat o změně vidění - vnímání viděného**
- **orientace na oddělení, pokoji** - kde má noční stoleček, kde jsou toalety, signalizační zařízení
- zajistit jeho bezpečnost - nenecháváme věci v prostoru, kde pacient chodí, pozor na ostré hrany nábytku, které často vyčnívají
- aktivizace pacienta - sociální izolace

Edukace na očním oddělení při propuštění

- propouštíme po ambulantním ošetření domů
- zajištění doprovodu
- při příchodu poraněného pacienta by měla sestra zjistit, jak se postižený k ošetření dostavil
- nikdy je nenecháváme odejít samotné
- zákaz řízení motorových i nemotorových vozidel - vysvětlit rozdílnost vidění s obvazem a bez něj, nevidí prostorově
- **při poranění oka, kdy pacient na jedno oko nevidí, i když je druhé oko naprosto v pořádku, nesmí pacient jeden rok řídit motorové vozidlo**
-

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

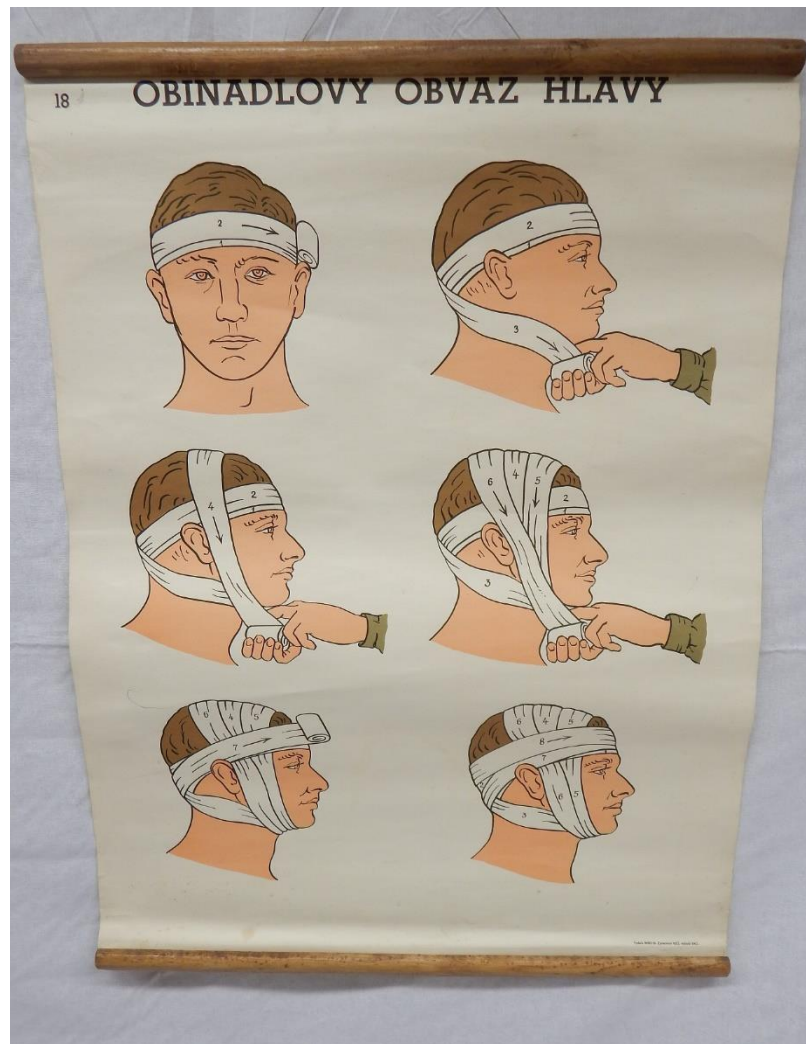

Obvazová technika - **Obecné zásady**

- Edukace pacienta
  - Příprava místa pro obvaz (šperky,...)
  - Respektovat anatomické poměry
  - Uložení končetiny do cílového postavení
  - Správné obinadlo – materiál, šíře
  - Technika přiložení
  - Výsledný obvaz musí být účelný a úpravný
-
- prakové obvazy

Ošetrovateľská péče v oftalmológii

Obvazová technika

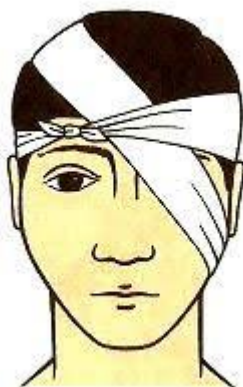
Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Obvazová technika
Hippokratova čepice

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Obvazová technika

Obvazy hlavy:

- obvazy oka, ucha
- prakový obvaz nosu, brady

Farmakoterapie - dělení dle účinku

---

anestetika

- mydriatika
- miotika
- antibiotika, antivirotika, antimykotika
- antiflogistika (steroidní, non-steroidní, antialergica)
- epitelizancia
- umělé slzy
- antiglaukomatika
- speciální (fotosenzitivní, kontrastní látky, cystostatika, protilátky)

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Předoperační příprava

Dlouhodobá předoperační příprava

- pacient přichází s interním doporučením, které nesmí být starší 14 dnů před plánovaným výkonem
- doporučení svého očního lékaře
- při chronickém onemocnění – kompenzace zdr. stavu - diabetes mellitus, hypertenze apod.
- ev. výsledky speciálních vyšetření na základě svého aktuálního stavu
- edukace pacienta o onemocnění a dalších postupech.

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Předoperační příprava

Krátkodobá předoperační příprava

- pacient je přijímán den před výkonem, pokud je výkon plánovaný s pobytem na lůžkovém oddělení, ráno před výkonem
- lačnění před výkonem, kontrola lačnění 6-8 hodin před výkonem
- zajištění hygieny s důrazem na hygienu obličeje, vlasů
- **příprava operačního pole** - na základě ordinace lékaře
- **anesteziologická příprava** – anesteziolog seznámí pacienta s anestezií, rozhoduje o druhu a době aplikace premedikace a anestezií
- **psychická příprava** - podání informací pacientovi, minimalizovat strach z výkonu a navození spolupráce s pacientem - zákaz prudkých pohybů před a hlavně po operaci

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Předoperační příprava

Bezprostřední předoperační příprava

- přiložíme bandáž
- změříme fyziologické funkce
- pacient má zajištěnou hygienu těla a obličeje
- dodržuje zásadu lačnění
- kontrola chrupu – vyjmutí umělého chrupu
- zajištěné operační pole
- je podána dle ordinace lékaře premedikace
- dokumentace pacienta je zkontrolována a doplněna potřebnými údaji.

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Pooperační péče

- shodná s pooperační péčí v jiných chirurgických oborech
- pacient je ukládán do Fowlerovy polohy nebo do polohy dle ordinace lékaře
- pokud je v celkové anestézii, nesmí být v poloze vleže na operované straně
- sledujeme operační ránu
- monitoruje projevy bolesti a provádí do dokumentace
- kontroluje fyziologické funkce včetně záznamu– TK, TT, P
- sleduje mobilitu pacienta - většina z nich je schopná za několik hodin po výkonu samostatného pohybu
- zajištění sebepéče
- aplikace léků

Ošetrovatelská péče v oftalmologii

Pooperační péče

- převaz - obvaz nebo dány tmavé brýle na ochranu před slunečním světlem
- nesahat na operované oko
- neprovádět prudké pohyby hlavou
- v prvních dnech dbáme na zvýšenou osobní hygienu obličeje – obličej se lehce otírá
- muži se neholí
- nesmí se mýt operované oko
- výživa je **nedráždivá** - nedráždí pacienta ke kašli, měkká – nemá nutit pacienta ke zvýšenému žvýkání
- příjem tekutin je po malých doušcích
- vyprazdňování – neměl by namáhavě defekovat
- celkový stav pacienta - zaznamenáváme do dokumentace

DĚKUJI ZA POZORNOST